

Tudi s fizičnim zavarovanjem premoženja gospodarskih organizacij preprečujemo požare, tatvine in vloome

Janez Pečar

V letih 1956–1958 je bilo na škodo splošnega ljudskega premoženja, ki ga upravljajo gospodarske organizacije, storjenih 5683 tatvin, 1627 vlomov ter 894 požarov. Z njimi je bilo po podatkih organov za notranje zadeve povzročene okoli 937 milijonov dinarjev ne-posredne škode. O resnični škodi, ki so jo utrpele gospodarske organizacije še zaradi izostale proizvodnje in drugih okoliščin, pa nini mogoče prikazati pravih podatkov. Ta škoda je precej večja od tiste, ki smo jo pravkar omenili.

Varovanje splošnega ljudskega premoženja pred škodo je ena izmed osnovnih dolžnosti gospodarskih organizacij, zlasti odgovornih oseb v njih in še posebej organov delavskega samoupravljanja. Nekateri predpisi tudi določajo, kakšne dolžnosti imajo v tem pogledu gospodarske organizacije, odgovorne osebe v njih, upravni odbor itd.¹

Medtem ko se večina odgovornih oseb v gospodarskih organizacijah zaveda svojih dolžnosti glede varovanja splošnega ljudskega premoženja pred različnimi škodljivimi pojavji, uporablja predvidena materialna sredstva za izboljšanje požarnega in drugega varstva v podjetjih, organizira in nadzira čuvajsko in vratarsko službo, pomaga usposabljati ustrezne ljudi za varovanje premoženja itd., je še vedno precej takšnih gospodarskih organizacij, ki premoženjski varnosti svojih obratov, skladišč, pisarn in dr. ne posvečajo

¹ 13. čl. temeljnega zakona o varstvu pred požarom (Ur. I. FLRJ, št. 18—170/56).

»Za izvajanje predpisanih ukrepov proti požaru je odgovoren lastnik objekta ozziroma organ, ki upravlja objekt, v gospodarskih in družbenih organizacijah pa direktor podjetja ozziroma vodja organizacije. V obrah in drugih samostojnih poslovnih enotah gospodarskega podjetja ali družbene organizacije je odgovoren vodja obrata ozziroma enote...«

27. čl. zakona o upravljanju državnih gospodarskih podjetij — 14. odstavek (Ur. I. FLRJ, št. 43—391/50) določa, da upravni odbor podjetja »ukrepa o varstvu in pravilnem uporabljaju splošnega ljudskega premoženja, s katerim podjetje gospodari; ukrepa o razkrivanju, preprečevanju in odpravljanju škodovanja, potrate in drugih oblik brezvestnosti do splošnega ljudskega premoženja.«

26. uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o gospodarjenju z osnovnimi sredstvi gospodarskih organizacij (Ur. I. FLRJ, št. 1—1/57) določa: »Gospodarska organizacija mora varovati, redno vzdrževati osnovna sredstva in ravnati z njimi kot dober gospodar. V ta namen mora gospodarska organizacija storiti vse potrebno, da se obvarujejo in primerno spravijo osnovna sredstva...«

potrebne pozornosti. Zaradi takšnega stanja so napadi na splošno ljudsko premoženje precej pogostni in jih poleg drugega omogoča zlasti še pomanjkljivo organizirana in slabo nadzorovana služba fizičnega zavarovanja.

Večina vzrokov pomanjkljivega varovanja (zlasti pred napadi od zunaj) je subjektivne narave. Precej pomanjkljivosti bi lahko brez stroškov ali vsaj brez večjih stroškov odpravili, če bi se odgovorni ljudje bolj zanimali za premoženjsko varnost svojih podjetij. Tako pa upravičeno ugotavljamo, da razvoj našega gospodarskega življenja nekako prehitava ukrepe, storjene za izboljšanje varnosti splošnega ljudskega premoženja. Pomanjkljivo in nezadostno varstvo ima za posledico tudi povečanje kriminala, pri čemer ne gre samo za negativne pojave, ki jih bomo obravnavali v tem članku, marveč tudi za razne druge.

V nadalnjem bomo opisali neke negativne strani varovanja splošnega ljudskega premoženja. Nekatere gospodarske organizacije delajo na tem področju hude napake. Služba fizičnega varovanja objektov je ponekod nedosledna, marsikje sploh ni organizirana, druge je odnos odgovornih ljudi do premoženja, ki jim je zaupano v upravljanje, še precej slab. Vendar bi bilo napačno zaradi nekaterih napak, ki jih bomo navedli, posloševati situacijo.

Pri nas opravlja službo fizičnega varovanja objektov čuvaji ali vratarji, le nekaj gospodarskih organizacij uporablja avtomatizirane signalnovarnostne naprave. Ker uporabljajo za varovanje večinoma ljudi, ki so pogosto še nekontrolirani, so pomanjkljivosti precej pereče in bi bilo treba varovanje objektov splošnega ljudskega premoženja smotrnejše in učinkoviteje organizirati.

V članku bomo torej navedli predvsem tiste okoliščine, ki zadevajo fizično zavarovanje objektov pred napadi od zunaj. Pojave, ki nastajajo v tem pogledu znotraj objektov, bomo v nekaterih primerih navedli le kot dopolnilne.

I

KAKO JE Z VARSTVOM PRED POŽARI, TATVINAMI IN VLOMI

a) Glede požarov

V Sloveniji je bilo v omenjenih treh letih od vseh požarov splošnega ljudskega premoženja 65 % takšnih, s katerimi so bili pri-

zadeti razni objekti gospodarskih organizacij ali s tvari v njih. Ne glede na letni čas je bilo 42,1 % vseh teh požarov ponoči, torej v času, ko so v službi čuvaji, vratarji in drugi, ki jim je zaupana skrb za varnost premoženja.

Požari nastajajo iz najrazličnejših vzrokov. Našteli bomo predvsem tiste, ki so v Sloveniji najpogostnejši. Ti so: neupoštevanje splošnih preventivnih in raznih drugih tehničnih varnostnih ukrepov pri delu, nepravilno spravljanje in shranjevanje vnetljivih tekočin, odmetavanje cigaretnih ogorkov v bližino vnetljivih stvari, nepravilno ravnanje z ogrevalnimi napravami, uporabljanje neveščih ljudi pri delu z ognjem ali z visokimi temperaturami, zažiganje odpadkov v bližini predmetov, ki se radi vnamejo, opustitev nameščanja raznih signalnovarnostnih naprav itd.

Požare v raznih panogah našega gospodarstva povzročajo slabo zidani dimniki, nepravilno speljane dimne cevi, na vnetljive predmete ali ob njih postavljene kurielne naprave, nezavarovanost proizvodnega procesa (v tekstilni industriji, v sušilnicah lesnopredelovalnih podjetij), igre otrok z ognjem, iskre lokomotiv, lokomobil in drugih strojev na parni pogon, iskre, ki nastajajo zaradi trenja med vrtečimi se deli strojev in drugih naprav itd.

Požari nastajajo zaradi nepravilno speljanih ali pa kako drugače pomanjkljivo urejenih električnih vodov (iz teh vzrokov nastali požari so v zadnjih dveh letih povzročili razmeroma največ škode), zlasti v starejših objektih in v tistih, ki so zgrajeni provizorično. Včasih pa je kratek stik le posredni vzrok požara.

Samovzigi so pogostnejši v tekstilni industriji, v kmetijstvu pri shranjevanju sena, v industriji pri skladiščenju raznih kemikalij in pod.

Naklepnih požigov je bilo v zadnjih treh letih le 2,23 %. Med njimi ni bilo ugotovljenih takšnih, ki bi jih storilci povzročili iz političnih vzrokov, marveč so bili storilci navadno v duševnih motnjah ali pa so dejanja storili v vinjenosti.

Razumljivo je, da v večini primerov tudi dobro organizirana služba fizičnega zavarovanja objektov ne bi mogla preprečiti požarov. Vendar pa vemo za mnoge požare, ko bi čuvaji ali vratarji lahko s pravočasnim posredovanjem preprečili ogromno škodo, če bi bili v službi vestni in dosledni, če bi znali ravnati z napravami za gašenje požarov, če bi pravočasno poklicali ustrezno pomoč itd. Če že ne bi požarov zadušili, pa bi jih lahko vsaj delno omejili ali preprečili večjo škodo. Znani so primeri, da je čuvaj pravočasno pogasił ogenj, ki bi lahko povzročil ogromno škodo, če ga ne bi ob pravem času opazil. To pomeni, da bi dobra čuvajska in vratarska služba

lahko uspešno delovali tudi v požarnem varstvu gospodarskih objektov, če bi jima posvečali več pozornosti.

Kolikor v nekaterih gospodarskih organizacijah skrbe za požarno varnost, jo marsikdaj prepuščajo čuvajem ali vratarjem, ki sami večinoma niso dovolj sposobni, da bi to nalogo zadovoljivo opravljali.

Gospodarski panogi, ki sta s požari najbolj oškodovani, sta industrija in rudarstvo ter gozdarstvo, za njima pa vsaj v zadnjih dveh letih notranja trgovina in kmetijstvo. V gozdarstvu (razen v večjih lesnopredelovalnih podjetjih), notranji trgovini in kmetijstvu navadno ni organizirane službe za fizično zavarovanje objektov in premoženja. Samo v Ljubljani deluje podjetje »Varnost«, ki dobro skrbi za požarno varnost trgovskih poslovalnic, obratov, podjetij itd.² Drugje pa navadno v teh panogah premožensko varnost puščajo vnemar.³

² Že v predvojni Jugoslaviji sta bila v Ljubljani dva zasebnika, ki sta organizirala ponoči zapiranje rolet v trgovskih poslovalnicah in drugih objektih. To dejavnost sta nadaljevala tudi po letu 1945. Podjetja so jima za uslugo po godbi plačevala ustrezne mesečne prispevke.

Pomanjkanje miličnikov, naraščanje vlovnih tatvin in tatvin spletov ter nekatere druge okolišine so silile tajništvo za notranje zadeve v Ljubljani k raznim ukrepom za izboljšanje varnosti na mestnem območju. Zato je predlagalo oddelku za gospodarstvo občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Center, naj organizira uslužnostno podjetje, ki bo proti primeremu plačilu skrbelo za zapiranje oken, vrat, rolet, pazilo na varnost pred vloomi, požari in pod.

Tako je bilo dne 1. aprila 1958 ustanovljeno podjetje »Ključar«, ki se je pozneje preimenovalo v »Varnost«. Po poročilu tajništva za notranje zadeve v Ljubljani z dne 26. VI. 1959 je pri podjetju zaposlenih že 83 nameščencev (24 obhodnih čuvajev, 58 čuvajev na gradbiščih in drugih objektih gospodarskih organizacij, ostali so vratarji). Podjetje stalno prejema nova naročila za čuvajsko in vratarsko službo ter za razne druge usluge, s katerimi naj bi se povečala varnost objektov gospodarskih organizacij. Tako na primer namerava podjetje ustanoviti večje število shranjevalnic za kolesa, pri varovanju objektov gospodarskih organizacij namerava uporabljati dresirane pse itd. Sedaj nudi svoje usluge trem četrtinam podjetij v Ljubljani.

³ Samo nekaj ugotovitev: Skladišče trgovskega podjetja Nanos v Prestranku je zelo izpostavljeno požaru. Gasilni aparati po številu ne zadoščajo in so zaklenjeni v skladišču. Čuvaj ne more do njih in jih tudi ne zna uporabljati. V mizarskem podjetju v Ajdovščini, v katerem dela okoli 40 ljudi, je le ena sama gasilna naprava (minimax). V mizarskem podjetju v Vipavi imajo le tri ročne gasilne naprave, čeprav je obrat proti požaru slabo zavarovan. Čuvaj je le deloma več gašenja s temi napravami, pa bi jih tudi težko uporabljali, ker mu manjka desna roka v zapestju. Čuvaj lesenih objektov investitorja avtomobilske ceste pri gradu Otočcu ne zna uporabljati naprav za gašenje. Kolikor jih ima, so pokvarjene in neuporabne. (Iz poročil okrajnih tajništev za notranje zadeve).

V industriji in rudarstvu je bilo v zadnjih letih 30 % vseh požarov, s katerimi je bilo prizadeto splošno ljudsko premoženje. Čeprav je v tej panogi razmeroma še najbolje organizirana služba za fizično zavarovanje objektov, ne daje nezanesljiva čuvajska in vratarška služba nobenega poroštva, da bi bila varnost objektov kaj boljša. Čuvaji in vratarji ne znajo ravnati s požarnovarnostnimi napravami⁴, ne poznajo najvažnejših telefonskih številk, s katerimi bi lahko ob požaru poklicali pomoč (gasilce, LM), ponekod so naprave za gašenje zaprte v skladiščih, kamor čuvaji nirmajo dostopa, drugje spet so požarnovarnostne naprave pokvarjene itd. Čuvaji, vratarji in drugi, ki jim je naložena skrb za varovanje premoženja, pa svoje naloge zanemarjajo tudi zaradi tega, ker jih nihče ne kontrolira.

b) Glede tatvin in vlotov

Že v uvodu smo povedali, da je bilo v letih 1956–1958 na škodo splošnega ljudskega premoženja, ki ga upravljajo gospodarske organizacije, storjenih 5683 tatvin in 1627 vlotov. Skupna škoda znaša okoli 154 milijonov dinarjev.

Če ugotavljamo gospodarske panoge, ki so bile s tatvinami in vloti največkrat oškodovane, zasledimo prav tako zopet na prvem mestu industrijo in rudarstvo (26,6 %), nato pa kmetijstvo (10,5 %) in notranjo trgovino (15,4 %), kakor smo to videli tudi pri požarih, samo s tem razločkom, da namesto gozdarstva (pri požarih) nastopa gradbeništvo.

Tatvine v teh kakor tudi v drugih panogah našega gospodarstva so poleg drugega omogočene zaradi opuščanja čuvajske in vratarške službe, zaradi nezavarovanosti objektov, oddaljenosti podjetij, obratov, delavnic ali skladišč od naseljenih krajev (velja za gospodarske organizacije, ki nimajo službe za fizično zavarovanje objektov), zaradi neodgovornega ravnanja oseb, ki so postavljene za varovanje objektov, zaradi opuščanja nadzorstva nad vratarji in čuvaji po odgovornih ljudeh v gospodarskih organizacijah, zaradi neurejenosti čuvajske in vratarške službe, zaradi nedoslednosti pri varovanju osnovnih sredstev itd. (pri gospodarskih organizacijah, ki imajo to službo).

Pri tatvinah in vlotih pa moramo razločevati dvoje vrst storilcev: tiste, ki so zapo-

⁴ Tajništvo za notranje zadeve v Kranju je v noči med 8. in 9. X. 1959 ob pregledu, kako so zavarovane gospodarske organizacije pred požari, tatvinami in vloti, ugotovilo, da izmed 56 podjetij s čuvaji 34 čuvajev ali 60 % ni znalo ravnati z napravami za gašenje požarov. Podobne so tudi ugotovitve tajništev za notranje zadeve drugih okrajev, zlasti pa okrajev Novo mesto, Koper, Celje in Gorica.

sleni v oškodovani gospodarski organizaciji, in tiste, ki tamkaj niso zaposleni. V bistvu torej za »domače« in »tujce« storilce. Zoper oboje pa se lahko uspešno bori dobro organizirana služba za fizično zavarovanje gospodarskih organizacij, zavodov in drugih.

Razumljivo je, da najdejo domači tatoi ugodne pogoje zlasti v tistih gospodarskih organizacijah, v katerih ni dobre evidence nad osnovnimi ali obratnimi sredstvi. Zlasti ugodna tla so zanje v tistih podjetjih, kjer razsipajo z materialom, slabo nadzorujejo proizvodni proces, neracionalno uporabljajo obratna sredstva, nimajo dobro organiziranega poslovanja, dopuščajo ali celo podpirajo šušmarstvo, omogočajo delavcem in drugim odkupovanje odpadnega materiala, nameščajo na odgovornejša delovna mesta že kaznovane, moralno oporečne in neizkušene ljudi (skladiščnike, poslovodje, čuvaje, blagajničarke in dr.). Uspešni ukrepi za preprečevanje »domačih tatvin« v podjetjih so na primer: nepristranske inventure blaga, pogostnejša kontrola tehtnic (v trgovinah, mesarijah itd.), pravilno shranjevanje denarja v železni blagajni (primanjkljaji zlasti v trgovinah na podeželju, v kmetijskih zadrugah in manjših podjetjih) ali pravočasno oddajanje denarja v banke, pogostnejše tehtanje ali štetje blaga, razne revizije, uvedba paragonskih blokov v trgovinah, posebni pregledi pri odhodu iz objektov itd.

Ukrepor za preprečevanje »domačih tatvin« je nešteto in so za vsako gospodarsko panogo, za vsako podjetje ali celo obrat ali poslovalnico različni. Dobro organizirana služba za fizično zavarovanje lahko uspešno preprečuje ali odkriva tudi tatvine v podjetju zaposlenih oseb. Ponekod se je ta služba zelo dobro izkazala. Razumljivo je, da čuvajem in vratarjem ne smemo v celoti prepustiti borbe zoper »domače tatove«, marveč moramo zoper nje storiti tudi druge ukrepe, zlasti vzgojne in politične. Te naj bi pogosteje kot doslej izvajale poleg organov delavskega samoupravljanja predvsem tudi politične organizacije v podjetjih (ZKJ, sindikati itd.). V bistvu ne gre samo za fizično zavarovanje stvari, marveč predvsem za utrjevanje socialističnega moralnega kodeksa našega delovnega človeka.

Dobro organizirana služba za varovanje premoženja, ki ga upravljajo gospodarske organizacije in zavodi, naj bi varovala to premoženje pred napadi od zunaj, torej pred »tujimi« tatovi in vlotilci. Zato bomo navedli neke ugotovitve glede sedanjega stanja zlasti na tem področju.

Premoženje gospodarskih organizacij je pogosteje napadeno od zunaj. To nam za zadnja tri leta dokazujejo tudi podatki. Zato bi bilo nujno treba še v večjem številu organi-

zirati službo za fizično zavarovanje objektov, jo v celoti uporabljati za te naloge, jo nadzirati in storiti še razne druge ukrepe za njeno izboljšanje. Tako je bilo leta 1956 izmed vseh tatov in vломilcev, ki so oškodovali splošno ljudsko premoženje, 55,3 % takšnih, ki niso imeli s prizadeto gospodarsko organizacijo ničesar skupnega. Leta 1957 jih je bilo 59,7 %, leta 1958 pa 58,3 %. To pomeni, da je vsak leto le nekaj nad 40 % vseh tatov »domačih«, kar še posebej dokazuje potrebo po fizičnem zavarovanju premoženja ne glede na to, kakšne oblike zavarovanja so v določenem primeru najbolj primerne.

Nezavarovanje ali pomanjkljivo zavarovanje omogoča razne tativine, vlome in druge škodljive pojave. Te pa bi uspešneje preprečevali z raznimi ukrepi, ki bi jih morale storiti organizacije same. Nekatere med njimi se ne zavedajo svojih dolžnosti, ki jih imajo glede tega varstva.

V borbi zoper zunanje tatove in vломilce bi bili najbolj uspešni ukrepi tile: dobro organizirana čuvajska in vratarska služba, uporaba signalnovarnostnih oziroma alarmnih naprav, uporaba psov, pogostnejše nadzorovanje čuvajske in vratarske službe in pod.

c) Vloga službe za fizično zavarovanje pri varovanju poslovne skrivnosti

Ob slabem odnosu odgovornih ljudi v nekaterih gospodarskih organizacijah do varovanja poslovne skrivnosti ter ob tem, da v gospodarskih organizacijah navadno ne zaklepajo miz in omar z arhivom, da razne dokumentacije, naročilnice in računi leže čez noč kar na mizah, da je v odprtih predalih pisalnih miz mogoče najti ključe blagajn (v blagajnah so na primer bianco podpisani čeki, razni načrti, tuja valuta itd.), da so obrazci, uradni pečati, varstvene znamke in podobno nezaklenjeni, da je ponekod največji nered v tehničnih pisarnah, kjer izdelujejo načrte, da sploh ne zaklepajo upravnih zgradb, pisarn in pisalnih miz, je nepoklicanim osebam kajlahko priti do podatkov, ki so po svoji naravi tovarniška skrivnost, skrivnost izdelovanja ali sploh poslovna skrivnost. To pa je pri nekaterih gospodarskih organizacijah še zlasti omogočeno zato, ker nimajo dovolj zanesljive čuvajske in vratarske službe⁵.

⁵ Nekaj primerov: V podjetju Jadranka v Piranu so bile v računovodstvu vse pisalne mize odprte; spisi razmetani po njih in v pisalnih strojih še nedokončani dopisi. V tehnični pisarni podjetja 1. Maj v Kopru je bila pisalna miza z raznimi načrti odprta. Omare z arhivom so bile sicer zaklenjene, toda ključi so bili obešeni kar na omari. V podjetju Iplas v Kopru je vratar spal, skoraj vse mize in omare z arhivom in pečati pa so bile odprte. (Iz poročil tajništva za notranje zadeve).

Nedvomno bi dobro organizirana služba za fizično zavarovanje premoženja uspešno vplivala tudi na varovanje poslovne skrivnosti. Znano je, da so tuji poslovni ljudje ali tuja podjetja zelo dobro poučena o poslovnih skrivnostih naših gospodarskih organizacij in podatke večše izkorisčajo v konkurenčne in druge namene.⁶

meroma več pozornosti posvečali neposrednemu sporočanju gospodarskih skrivnosti (v treh letih je bilo kazensko preganjanih le šest storilcev kaznivih dejanj po 218. čl. KZ), medtem ko smo drugo stran varovanja gospodarskih skrivnosti zanemarjali. V gospodarskih organizacijah pa doslej zanje sploh niso kdo ve kaj skrbeli (dokaz: le nekaj gospodarskih organizacij je sprejelo pravilnike o varovanju gospodarskih skrivnosti).

II

SPOSOBNOST, PRIPRAVLJENOST IN ORGANIZACIJA SLUŽBE ZA FIZIČNO ZAVAROVANJE GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ

Organi za notranje zadeve so v zadnjem času na splošno posvetili precejšnjo skrb varovanju premoženja gospodarskih organizacij ter ljudem, ki so postavljeni za to varstvo. S pregledi so ugotovili, da imajo nekatere gospodarske organizacije vzorno urejeno čuvasko in vratarsko službo, odgovorni ljudje v njih nadzorujejo to službo, skrbe za požarno varnost, v redu vzdržujejo signalnovarnostne naprave, če jih imajo itd. Precej pa je takšnih podjetij, ki teh ukrepov ne izpolnjujejo zadovoljivo in zanemarjajo dolžnost, ki so jim naložene tudi z ustreznimi predpisi.

Najprej bi morali varovanju poslovne skrivnosti posvetiti več skrbi sami uslužbenci v gospodarskih organizacijah, ki bi morali odpravljati tudi zgoraj naštete pojave. Vloga čuvajev in vratarjev bi imela ob urejenem stanju še drugoten pomen. Doslej smo raz-

⁶ »... Prejemamo vesti o tem, da naši ljudje, in sicer nekateri komunisti na vodilnih položajih v raznih gospodarskih organizacijah govore pred tujci o takšnih zaupnih stvareh, za katere v drugih deželah obsojajo tudi na dolgotrajno ječo... Mnogo je stvari, ki jih v drugih deželah čuvajo kot punčico svojega očesa, da ne pridejo v svet, da ljudje ne zvedo zanje. Pri nas pa tega ne razumemo dovolj... ker se nekateri naši ljudje običajno hvalijo, pri tem pa pripovedujejo, ne da bi pomisili, kaj človek lahko reče in kaj ne sme. To nam povzroča pri sklepanju raznih pogodb veliko škodo. Mi tega ne smemo dopustiti, pri takšnih pojavah moramo odločno ukrepati. Takšni ljudje zaslužijo ne samo partijske sankcije, ampak tudi kazenski pregon.« (Iz govora generalnega sekretarja ZKJ tov. Josipa Broza Tita na II. Plenumu Centralnega komiteja ZKJ 20. XI. 1959).

Na kratko bomo opisali:

1. čuvajsko in vratarsko službo v gospodarskih organizacijah, ki za varstvo svojega premoženja uporabljajo posebej plačano osebje;

2. varovanje premoženja v gospodarskih organizacijah, ki nimajo takšne stalne službe (ugotovitve dejanskega stanja naj bi podkrepile potrebo po boljšem varovanju).

V nadaljnjem se bomo omejili v glavnem na negativne okoliščine. Podatke, ki so navedeni pod črto, so ugotovili uslužbenici posameznih tajništev za notranje zadeve, ki so pregledovali, kako so zavarovane gospodarske organizacije. Uporabljeni so predvsem zaradi podkrepitve naših ugotovitev.

a) Služba za fizično zavarovanje premoženja gospodarskih organizacij

1. Čuvaji

Pri večini tistih gospodarskih organizacij, ki uporabljajo čuvaje, imajo ti službo le po noči. Čuvajski službi se na splošno posveča pre malo ali skoraj nič pozornosti. Odgovorni ljudje je navadno ne nadzorujejo, ji ne dajejo posebnih nalog, je ne usposablja za njene naloge in pod. Le nekatere gospodarske organizacije so sprejele pravilnike o čuvajski službi. Zato precej čuvajev sploh ne ve, kaj naj delajo v službi⁷.

Nekateri čuvaji ne morejo zadovoljivo opravljati svoje službe zaradi starosti, invalidnosti in drugih telesnih napak. Zaradi pomanjkljive kontrole ali opuščanja kontrole precej čuvajev dokaj lagodno opravlja svojo službo. Nekateri ponoči spe, čeprav bi morali opraviti toliko in toliko obhodov, odhajajo vasovat, prihajajo v službo vinjeni ali se napijejo med službovanjem, med službo se ukvarjajo z opravili, ki nimajo z varovanjem premoženja nič skupnega itd.⁸

⁷ Ob posameznih nočnih pregledih, ki so jih opravila tajništva za notranje zadeve, so na primer ugotovili, da so čuvaji spali na območju okraja Kranj pri 18 izmed 65 gospodarskih organizacij; Koper pri treh izmed 15; Celje pri 9 izmed 90; Novo mesto pri 13 izmed 20 itd. Na območju okraja Murska Sobota so pregledali vse gospodarske organizacije, ki imajo nočne čuvaje, in so založili speče čuvaje pri 13 izmed njih.

Čuvajev sploh ni bilo na delovnem mestu v okraju Novo mesto pri petih gospodarskih organizacijah, v okraju Kranj pri dveh, v okraju Gorica pri enem itd.

Oboroženih je bilo v okraju Kranj samo deset čuvajev, v okraju Celje osem, v nekaterih okraji pa celo manjše število. V gornjih podatkih so zajete samo tiste gospodarske organizacije, ki imajo čuvaje in so bile pregledane pri enem preizkusu. (Iz poročil tajništev za notranje zadeve).

⁸ Navajamo nekaj primerov: Čuvaj gradbenega podjetja Pionir iz Novega mesta je na gradbišču v Sevnici spal za mizo. Čuvaj tkalnice v

Pretežna večina čuvajev ni oborožena. Kolikor imajo orožje, ne znajo nekateri z njim ravnati, nekateri pa imajo orožje pokvarjeno. Ker je med nočnimi čuvaji, zlasti pri gospodarskih organizacijah na podeželju, precej kmetov in upokojencev, ki se čez dan ukvarjajo z različnim delom, prihajajo ponoči v podjetje le spati.

V prejšnjih letih so bili čuvaji celo večkrat udeleženi pri tatvinah in viromih, storjenih na škodo podjetij, pri katerih so bili v službi.

Ker večina podjetij nima pravilnikov o čuvajski službi, opravljajo ponekod čuvaji svojo službo le po posameznih nalogih, ki se pogosto še spreminja. Zato na splošno ne vedo, kakšno je njihovo delovno področje, zlasti pa ne poznajo svojih pravic in dolžnosti⁹.

Tako so uslužbenici organov za notranje zadeve ob nadzorovanju, kako v podjetjih deluje čuvajska služba, ugotovili, da so nekateri čuvaji neznamen ljudem (na odločnejšo zahtevo) izročili ključe važnejših objektov, dovolili ogledovanje obratov, pripovedovali ali pokazali vse, kar so mogli in vedeli, in celo dovolili odvzem določenih predmetov.

2. Vratarji

Vratarska služba je v naših gospodarskih organizacijah bolje organizirana. Vratarji so na splošno bolj disciplinirani in tudi bolje

Šmihelu je bil zaklenjen v nekem prostoru in je spal. Zbudil se je po daljšem času, ko so si naši uslužbenici že ogledali vse prostore. V tovarni Novoteks je čuvaj spal v vratarnici in ni opazil naših uslužbencev, ko so prišli v podjetje. V podjetju Delamaris v Izoli je nočni čuvaj trdno spal v skladišču. V mizarskem podjetju v Vipavi so po doljšem iskanju le našli speciščega čuvaja za pečjo v delavnici. Tovarna Topol v Ilirske Bistrici je bila odklenjena, prav tako tudi prostori in pisalne mize, na katerih so bili pisalni in računski stroji. Čuvaj, ki je prišel po doljšem času (ko je opazil razsvetljene prostore), je povedal, da pri njih upravnega poslopnega in pisalnih miz nikoli ne zaklepajo. Čuvaj kurilnice Jugoslovenskih železnic v Novi Gorici je bil pijan. V skladišču grosističnega trgovskega podjetja Primorka v Solkanu leži precej blaga kar na prostem pod streho (razni električni štedilniki, televizijski aparati itd.). Čuvaj se je zbudil šele, ko so si naši uslužbenici že vse ogledali. Takšnih primerov so organi za notranje zadeve ugotovili nešteto.

⁹ Po Splošnem navodilu o varovanju državnih gospodarskih podjetij (Ur. 1. FLRJ, št. 26—264/51) naj bi gospodarska podjetja organizirala posebno službo za zavarovanje delavnic, naprav, opreme, orodja, surovin in drugega materiala pred uničenjem, kvaro in drugimi škodami.

Po tem navodilu morajo osebe, katerim je zaupano varovanje podjetij, preprečiti vse, kar bi bilo naperjeno zoper varnost in premoženje podjetij. Med opravljanjem službe imajo pravico legitimirati, prijeti in izročiti pristojnim organom storilca kaznivega dejanja, kakor tudi vse druge pravice, ki jih ima javna straža.

poznajo svoje dolžnosti. Stopnja njihove sposobnosti in pripravljenosti kaže, da niso v tolikšni meri prepričeni sami sebi kakor nočni čuvaji.

Pri vratarjih prav tako ugotavljamo, da ponoči spe (precej gospodarskih organizacij ima vratarje tudi ponoči) in za varnost premoženja ne skrbe tako, kot bi morali. Vratarji bi lahko precej več odkrivali odnašanje ukrazenega blaga iz podjetij, kontrolirali motorna vozila, s katerimi se včasih prevaža v podjetju ukradeni blago, itd. Njihova budnost in doslednost bi prav tako preprečila marsikatero kaznivo dejanje. Po njihovi zaslugi bi bila predvsem lahko boljša tudi kontrola nad obiskovalci podjetij. Tako pa površno pregledovanje odhajajočih, neurejenost vratarske službe in druge pomanjkljivosti ponekod omogočajo najrazličnejše pojave, med njimi tudi nemoteno obiskovanje in sprehajanje po objektih.¹⁰ (Ponekod so sicer uvedli listke ali potrdila za obiske ali ogled, ki se po odhodu spet vračajo vratarjem).

b) Fizično ali kako drugače nezavarovani objekti gospodarskih organizacij

Ko so organi za notranje zadeve pregledovali podjetja, ki ne uporabljajo čuvajev, vratarjev in podobnih oseb, in ugotavljali, kako je pri njih zavarovano premoženje, so večidel je pri njih zavarovano premoženje, so večidel opazili veliko pomanjkljivosti¹¹. V marsikaterih gospodarskih organizacijah se z malomarnim, nebudnim ali celo brezvestnim ravnanjem odgovornih ljudi ustvarjajo ugodni pogoji za tativne, vlome in druga kazniva

¹⁰ Tako je bilo na primer za mnoga podjetja ugotovljeno, da zainteresiranec lahko z odgovornimi osebami razpravlja o najrazličnejših vprašanjih, ki zadevajo podjetje (o proizvodnji, tržišču, načrtih, investicijah itd.), če je le prišel mimo vratarja. Večina zaposlenih oseb se je znesla na to, da je radovedneža preveril vratar ali da ga je ta v sporazumu z vodilnimi ljudmi v podjetju spustil v določeni objekt.

¹¹ V trgovini Moda v Solkanu so bile mreže za zavarovanje izložbenih oken prislonjene ob zid ob poti; v trgovini Hranila v Solkanu so bile izložbene mreže sicer nameščene, vendar niso bile zaklenjene; skladišče, ki ga ima v Solkanu podjetje Lesnina iz Ljubljana, sploh nima vrat; v nezakljenjeni vezi kmetijske zadruge v Brestanci sta bili dve kolesi in motorno kolo; na dvorišču pri skladišču trgovskega podjetja Rog v Novem mestu je bil zložen gradbeni material: betonsko železo, cevi, les itd.; v podjetju Remont v Žužemberku so bila odklenjena vhodna vrata v poslopje, dostop do železne blagajne z denarjem je bil neoviran; vhodna vrata v trgovino kmetijske zadruge v Žužemberku so bila na stežaj odprta, v vezi so bili dvoje motornih koles in poljedelski stroji; gostilna pri železniški postaji Straža pri Novem mestu je imela kletne prostore nezakljenjene, iz teh prostorov je bil možen dostop v lokal, po tej poti je storilec vložil že 29. XII. 1958.

dejanja (predvsem tista, ki nastajajo v gospodarski organizaciji — tako imenovani čisti gospodarski kriminal). Našteli bomo nekaj negativnih okoliščin, ki vplivajo na varnost določenega objekta.

Ponekod pozablja celo čez noč zapirati vhodna vrata, okna, železne roloje itd. Če jih zapro, se pogosto zgodi, da jih pozabijo zakleniti. Skoraj povsod je mogoče najti nezaklenjene pisalne, računske in druge stroje ter dragocene tehnične pripomočke. Skladišča, ki so izven sedežev podjetij, so navadno še slabo zavarovana, zaklepajo jih samo s ključavnicami, z navadnimi ključi, ponekod na oknih ni mrež, pripeljani material se odlaga včasih kar na prostem. Posebne ugodne možnosti za tativne so na obsežnih gradbiščih.

Najslabše so zavarovane trgovske poslovalnice in objekti kmetijskih organizacij na podeželju. Težave so tudi v tem, da tamkajni ustreznih skladišč, prostorov za shranjevanje strojnega parka in drugih osnovnih sredstev. Vozila, naložena z blagom, puščajo včasih čez noč kar nezavarovana. Kmetijski in drugi stroji so zaradi pomanjkanja prostorov, pa tudi zaradi malomarnosti odgovornih ljudi, izpostavljeni vremenskim neprilikam. Zaradi pomanjkljivega zavarovanja se porajo tativne in vlomi, ki so zlasti v trgovine in kmetijske objekte zelo številni.

Pomanjkanja blagajn in opuščanja ustreznih ukrepov, puščanje izkupička čez noč v poslovalnicah ali odnašanje denarja domov pomenijo ugodna tla za najrazličnejši kriminal (za vlome, tativne, roparske napade itd.). V nekatere trgovske poslovalnice je bilo vlomljeno že po trikrat ali večkrat v nekaj letih.

Slabo so zavarovane tudi nekatere pošte, banke, hranilnice, železniške postaje, tovorni promet, posamezni obrati lesnoindustrijskih podjetij, trafičke in razni drugi objekti.

Pomanjkljivosti, ki smo jih našteli, bi v mnogih primerih lahko odpravili z najmanjšimi stroški ali celo brez njih, če bi se odgovorni ljudje bolj zanimali za varnost svojih objektov. Čeprav bi morala trgovska podjetja z večjim številom poslovalnic organizirati kontrolno službo, se navadno opravičujejo s pomanjkljivimi materialnimi možnostmi za ustanovitev takšnih delovnih mest¹².

Šibko zavarovanje premoženja nedvomno zahteva določene ukrepe za izboljšanje. Izgrevanje na to, da je premoženje zavarovano pri DOZ-u, ki bo povrnil škodo, ne more biti

¹² Odredba o notranji organizaciji trgovskih podjetij in trgovin z rednim obračunom (Ur. l. FLRJ, št. 38—452/55) določa v 2. odstavku 1. točke naslednje: »Trgovska podjetja, ki imajo poslovne enote (prodajalne, odkupne postaje, skladišča itd.) morajo organizirati lastno kontrolno službo...«

v skladu s preventivnimi ukrepi, ki smo jih dolžni pokreniti glede varovanja splošnega ljudskega premoženja.

III

PREDPISI, KI UREJajo VAROVANJE SPLOŠNEGA LJUDSKEGA PREMOŽENJA

Že doslej smo vzporedno z opisovanjem stanja navajali nekatere predpise, ki urejajo varovanje splošnega ljudskega premoženja, s katerim upravljajo gospodarske organizacije.

Ti predpisi so zlasti: Splošno navodilo o varovanju državnih gospodarskih podjetij (Ur. I. FLRJ, št. 26–264/51); 27. čl. zakona o upravljanju državnih gospodarskih podjetij – 14. odstavek (Ur. I. FLRJ, št. 43–391/50); 26. čl. uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o gospodarjenju z osnovnimi sredstvi gospodarskih organizacij (Ur. I. FLRJ, št. 1–1/57); odredba o notranji organizaciji trgovskih podjetij in trgovin z rednim obračunom – 1. točka, drugi odstavek (Ur. I. FLRJ, št. 38 do 452/55); 73. čl. zakona o organih za notranje zadeve (Ur. I. FLRJ, št. 30–396/56).

73. čl. zakona o organih za notranje zadeve vsebuje naslednje določbe:

Samostojni zavodi in organizacije lahko organizirajo posebo službo za zavarovanje svojih objektov in svojega premoženja.

Ce je organizirana taka služba, morajo organi za notranje zadeve z njo sodelovati in ji pomagati pri zavarovanju objektov in premoženja, ki ga varuje.

Osebe, ki opravljajo službo iz prvega odstavka tega člena, morajo izvrševati ukaze, ki jih izdajajo za njeno opravljanje organi za notranje zadeve v mejah svoje pristojnosti.

Natančnejše predpise o organizaciji službe iz prvega odstavka tega člena in o pravicah oseb, ki so postavljene za to službo, predpise Zvezni državni sekretariat za notranje zadeve v soglasju z Zveznim izvršnim svetom.

Zvezni državni sekretariat za notranje zadeve še ni izdal predpisov na podlagi 4. odstavka 73. čl. zakona o organih za notranje zadeve, čeprav bi bili nujno potrebni. Organi za notranje zadeve bi imeli na podlagi njih večje možnosti za sodelovanje z organizacijami in samostojnimi zavodi glede zavarovanja premoženja. Njihova vloga bi bila neprimerno bolj poudarjena. V Sloveniji večina tajništev za notranje zadeve že sedaj pregleduje, kako je zavarovano premoženje organizacij, kako deluje služba za zavarovanje, predлага ukrepe za odpravo pomanjkljivosti, preverja osebe, ki naj bi se namestile v to službo, odobrava jim nošenje orožja, sodeluje s podjetji pri usposabljanju čuvajev in pod-

Pri izdaji takšnega predpisa gre v Sloveniji v bistvu skoraj samo še za legalizacijo obstoječega stanja.

Iz zgoraj navedenih predpisov je razvidno, da imamo zakonite možnosti za organiziranje službe za zavarovanje premoženja gospodarskih organizacij. Vendar pa se ti predpisi ne izpolnjujejo zadovoljivo, gospodarske organizacije, odgovorni ljudje v njih in organi delavskega samoupravljanja jih pomanjkljivo oziroma nedosledno upoštevajo. Natančnejši predpisi o organizaciji te službe in predpisi o pravicah oseb, ki opravljajo to službo, še niso izšli, čeprav bi bili prav tako nujno potrebni, ker vemo, da le malo čuvajev in vratarjev zadovoljivo izpolnjuje svoje dolžnosti.

Če bi bile organizacijske oblike te službe jasne, če bi bila uvedena neka enotnost (glede vzgoje, oborožitve, odgovornosti itd.), če bi bile določene tudi pravice oseb v tej službi, bi bilo organom za notranje zadeve tudi laže sodelovati z njo, ji pomagati in dajati ustrezne ukaze, za katere bi bili pristojni. Rezultati tako urejenega stanja bi se nedvomno pokazali v večji sposobnosti in pripravljenosti te službe, kar bi imelo za posledico manj požarov, tatvin in vломov na škodo splošnega ljudskega premoženja. To pomeni, da bi bila preventivna vloga te službe tudi na področju kriminalitete precejšnja.

Predpisi so pomanjkljivi tudi glede varovanja gospodarske skrivnosti. Novelirani kazenski zakonik vsebuje ustrezne določbe v 218. čl. (izdaja in neupravičena pridobitev poslovne skrivnosti). Kaj je tovarniška skrivnost, skrivnost izdelovanja ali poslovna skrivnost sploh, je odvisno od vsakega podjetja posebej. Določbe kazenskega zakonika so se v praksi pokazale za presplošne, da bi lahko z njimi uspešno zatirali tovrstne pojave. Kaže se potreba po natančnejših predpisih, ki bi urejali to področje. Sedaj imajo le nekatere gospodarske organizacije pravilnike o gospodarski skrivnosti. Prav bi bilo, da bi jih sprejele tudi tiste, pri katerih so proizvodnjali predmeti proizvodnje, tržišče, načrti ali druge okoliščine takšne narave, da bi bila sporočitev, izročitev ali omogočanje pridobitve takšnih podatkov ali dokumentov tovarniška skrivnost, skrivnost izdelovanja ali poslovna skrivnost sploh.

Končno tudi ni nujno, da odgovorni ljudje v gospodarskih organizacijah neposredno sporočijo ali izročijo zaupne dokumente ali podatke. Nepoklicanim je dostop do teh podatkov omogočen že v primerih, ki smo jih navedli zgoraj (odprte blagajne, načrti, ki so dostopni ponoči, omare z arhivom, ki so čez noč odprte in nezaklenjene itd.). V drugih državah posvečajo varovanju poslovne skrivnosti precej več pozornosti kot pri nas. Raz-

meroma nezanesljiva služba za fizično zavarovanje gospodarskih organizacij ne daje zadovoljivega poroštva, da ne bi bilo mogoče priti nepoklicanim osebam do teh podatkov tudi na takšen način. Zadevno svarilo generalnega sekretarja ZKJ na II. Plenumu Centralnega komiteja ZKJ mora vsekakor vplivati na izboljšanje tega varstva, ki pa ne bo dovolj učinkovito, če ne bomo imeli tudi ustreznih norm, iz katerih bo razvidno, kaj je poslovna skrivnost. Te norme naj bi izdale gospodarske organizacije same, ali pa ustrejni organi za določene panoge (kolikor je to sploh mogoče).

Če pregledujemo predpise, ki urejajo službo za zavarovanje premoženja, in predpise, ki zadevajo dolžnosti gospodarskih organizacij glede ukrepov za varnost objektov, ugotovimo, da so prvi pomanjkljivi in neizdelani, drugi pa več splošni in marsikdaj brez sankcij. Dosedanji predpisi se zaradi določenih pomanjkljivosti tudi ne izvršujejo zadovoljivo. Če bi bila ta vprašanja urejena, bi nedvomno gospodarske organizacije same več prispevale na področju zadevnega varstva, služba za zavarovanje bi bila dosledneje organizirana, pa tudi odnošaji te službe do organov za notranje zadeve ali obratno bi bili jasni (na primer, kakšni naj bi bili odnošaji tajništva za notranje zadeve v Ljubljani do podjetja »Varnost«; sedanje sodelovanje se razvija le na podlagi razumevanja skupnih nalog; primerjaj tretji odstavek 73. čl. zakona o organih za notranje zadeve).

IV

NEKAJ MISLI O IZBOLJŠANJU ZAVAROVANJA GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ

Organi za notranje zadeve so bili doslej (razen DOZ-a) skoraj edini, ki so se smotrneje ukvarjali z vprašanji varovanja objektov in premoženja gospodarskih organizacij. Zato so večkrat pregledovali, kako je splošno ljudsko premoženje, ki ga upravljajo te organizacije, zavarovano pred požari, tatvinami, vلومi in drugimi škodljivimi pojavi. Svoje ugotovitve so vedno sporočali lokalnim, oblastnim in političnim organom, pa tudi ustreznim činiteljem v prizadetih gospodarskih organizacijah, v katerih so ugotovili pomanjkljivo zavarovanje. Odnos gospodarskih organizacij do ugotovitev organov za notranje zadeve je bil različen. Ponekod so jih vzeli kot opozorilo, drugje pa na predloge glede izboljšanja varnosti niso ukrepali. Videli smo, da zadevni pravni režim ne daje možnosti drugačnega ukrepanja kakor moralno-političnega (klicanje direktorjev na občinski ljudski odbor ali

komite, Zveze komunistov, opozorilo tajništva za notranje zadeve, razpravljanje na sejah svetov, pristojnih za notranje zadeve itd.) zoper tiste, ki kljub opozorilom ne izboljšajo varnosti podjetij, obratov, delavnic, skladišč in poslovalnic. Zato bi bilo priporočljivo izdati in dopolniti predpise, ki smo jih omenili, poleg tega pa bi bilo potrebno storiti še nekatere ukrepe.

Ob sedanji razvojni stopnji tehnike bi bilo dokaj nazadnjaško uporabljati za varovanje samo fizično silo, glede katere smo ugotovili precejšnjo nezanesljivost, nesposobnost in slabo pripravljenost. Avtomatizacija varnostnih ukrepov (ne glede, ali gre za tatvine, vломe in požare, ali po drugi strani za docela navadne signalne naprave v proizvodnji) je pri nas na zelo nizki stopnji. Zavarovanost proizvodnje in požarna varnost sta bolje urejeni v novejših podjetjih. Varnost premoženja pa tudi v njih ni do neke mere avtomatizirana. Po svetu je uporaba elektronike, filmskih kamer, televizijskih aparatov, alarmnega stekla in drugih sodobnih tehničnih pripomočkov za varovanje premoženja nekaj povsem vsakdanjega. Res je, da pri nas nimamo opravka s tako visoko kriminaliteto kot drugje (na primer v ZDA — gangsterji, napadi na banke, hudi ropi itd.). Vendar, če pomislimo na precejšnje nezanimanje za ureditev službe za zavarovanje objektov pri nas, je razumljivo, da odgovorni ljudje v gospodarskih organizacijah za moderniziranje varnostnih ukrepov tudi ne morejo imeti posebnega smisla. Upajmo, da bomo prve alarmne varnostne naprave kmalu izdelali doma in tako pomagali pri modernizaciji te službe. V gospodarskih organizacijah bi morali tudi bolj usposabljati signalne naprave, s katerimi bi bilo mogoče vsaj ponekod (na primer v sušnicah pri uporabi visokih temperatur) pravocasno ugotoviti požar in tako preprečiti škodo, ki bi zaradi njega nastala.

Vzporedno z razvojem službe za zavarovanje in z njeno avtomatizacijo bi morali vzgajati tudi ljudi, pri čemer bi zlasti lahko marsikaj storile politične in družbene organizacije v podjetjih, predvsem pri neposrednih proizvajalcih (primerjajmo: vzgoja glede prometne varnosti — vzgoja glede varnosti premoženja). K temu bi precej pripomogli tudi sveti, pristojni za notranje zadeve, ki naj bi s svojimi predlogi dosegli, da bi zbori proizvajalcev ljudskih odborov odločneje obsodili vse primere, ko odgovorni ljudje v gospodarskih organizacijah zanemarjajo te dolžnosti. Zavedati se moramo, da pomanjkljivo varovanje splošnega ljudskega premoženja ne omogoča samo materialne škode, marveč predvsem tudi moralnopolitično, ki je marsikdaj bolj kvarna.

Glede varstva premoženja nalagajo predpisi določene naloge tudi upravnim odborom gospodarskih organizacij, ki naj bi v ta namen organizirali posebne komisije za pregledovanje obratov, delavnic in drugih (bodisi z vidika požarne varnosti ali varnosti premoženja pred tatvinami, vloti, poškodovanjem itd.).

Najbrž se nikoli ne bomo povsem odreči uporabi fizične sile pri varovanju premoženja. Zato ni koristno nastavljati fizično nesposobne ali kako drugače defektne ljudi za čuvanje ali vratarje. Prav tako je kvarno nameščati že kaznovane ali moralno oporečne osebe na takšna delovna mesta. Nadzorstvo nad osebami, ki jim je zaupano varovanje

splošnega ljudskega premoženja, bo treba vsekakor zelo pooskrbiti.

Razumljivo je, da posamezna podjetja, zlasti manjša, ne morejo vsako zase organizirati posebne službe za zavarovanje svojih objektov in premoženje (na primer trgovska poslovalnica, zadruga in dr.). Skoraj povsod v Sloveniji pa obstoje pogoji, da bi takšno službo organiziralo več manjših podjetij ali prizadetih gospodarskih enot skupaj v nekakšni »kooperaciji« Za vzgled naj bi bilo podjetje »Varnost« v Ljubljani. Takšno službo bi bilo nujno potrebno ustanoviti vsaj v tistih krajih, kjer je več gospodarskih organizacij.

Rokopis zaključen 10. XII. 1959.

Prevention of Fire, Theft, and Burglary by Physical Protection of the Property of Enterprises

By Janez Pečar

The organs of Home Affairs are ascertaining considerable deficiencies in the protection of public property, administered by enterprises. Only burglaries, thefts, and fires caused during the years from 1956 to 1958 a damage totalling nearly dinar 1 000 000 000. Most of the punishable acts were committed by delinquents which were not employed in the damaged enterprises, which proves that a more appropriately organized service of physical protection of the property of enterprises is necessary. Most of the causes of insufficient care for protection of property, especially from attacks from outside, are of subjective character and therefore many inconsistencies could be eliminated even by trifling expenses. Somewhere also business-discretion is ill preserved; until recently, not sufficient attention has been paid to this necessity.

The measures to be taken in the field of protection of public property, administered by enterprises, are especially the following ones: to organize and improve the actual watchmen's and porter's service, resp. the service of physical protection in general, to improve or to prescribe appropriate rules, by which the part, which the organs of Home Affairs have to play in the field of physical protection, is emphasized. It is further necessary to complete this service by automatic safety devices, by the education of people, by the co-operation of several small enterprises in order to organize a common service of physical protection of property, etc.

Since the enterprises are responsible for the property which they administer, it should be correct that they entirely assume the responsibility for all measures to be taken in order to protect such property.